

ERENKÖY'LÜ OLMAK

Bizim zamanımızda Erenköylü olmak, gerçekten bir onur ve ayrıcalıktı. Erenköy'de yaşamak ve Erenköylüyüm diyebilmek için, atalarımızdan kalma kurallara uymak şarttı.

Ne idi bu kurallar, nasıl uygulanırdı?

Kural.1- Her şeyden önce, nazik ve saygılı olmak:

Ailemiz içinde biri birimize gösterdiğimiz saygı ve nezaketi, tüm komşularımıza da göstermek mecburiyetinde idik. Büyüklerimiz,en küçük bir hatâmızda, şikâyetçi olanlarla birlikte bize karşı cephe alır ve bizi yalnız bırakırlardı. Bunun için; komşu büyüklerimizin tenkitlerine veya ikazlarına îtiraz bile edemezdik. Yolda görsek, paketlerini ellerinden alır, evlerine kadar taşırdık. Bizi, bakkala, fırına, hattâ Kayış dağı çeşmesine suya gönderebilirlerdi. Evimizin önündeki sokağı süpürmemizi isteyebilirlerdi. Yerleri ıslatmadan, toz kaldırarak süpürmek suç sayılırdı.

Erenköylü, biri birlerinin kedi, köpek, tavuk ve diğer hayvanlarını tanır, onlara iyi davranırdı. Adres soran bir yabancı, aradığı adrese kadar kendisine eşlik edilerek götürülürdü. Bu, aynı zamanda kibarca alınan bir güvenlik önlemi sayılırdı.

O zamanın atlı binek arabalarının sürücülerine (Arabacı) diye seslenmek ayıp sayılırdı. Zîra onlar da Erenköy'ün nâzik yerlileri idiler. Onlara seslenmek için, isimlerinin yanına (Bey) veya (Ağa) sözcükleri eklenirdi. Onlar da küçük çocuk müşterilerine bile (Hanımefendi), (Beyefendi) derler ve arabadaki eşya

veya paketleri evlerin kapısına kadar taşırlandı. Gürültü yapmasın diye, atların ayaklarına demir nal yerine lâstik çakılır, araba tekerlekleri, yine lâstikle çevrili olurdu. Dolayısıyla asfalt yollarımız da bozulmazdı.

Akşam üzerleri, tertemiz asfalt yollarda tertemiz kıyafetlerle geziye çıkmak, selâmlaşmak ayrı bir nezaketti.

Kural.2- Türkçe'yi, Erenköylü gibi güzel konuşmak:

Erenköylü, Türkçe'yi en güzel İstanbul diksiyon ve aksânı ile konuşmaya dikkat ederdi. Cümle içinde basit kelimeler kullanmak veya anlaşılması zor bir tarzda önemsemeden konuşmalar, büyükler tarafından eleştirilirdi. Sokaklarda, hele gece vakti yüksek sesle konuşmak çok ayıp sayılırdı. Erenköylü, en sinirli olduğu anda bile sesini yükseltmemeli ve çirkin sözler kullanmamalıydı. Bunlara uyulunca da Erenköy'de kavga gürültü diye bir şey duyulmazdı..

Tren istasyonunda, İlhan ve Orhan adında, yolcuların yüklerini taşıyarak geçinen (Hamal) iki kardeş vardı. Trenden inen yabancılar, bavullarını taşıyan bu kardeşler konuşmağa başlayınca, onların hamal olduklarına inanamazlardı.

Kural.3- Makam, tahsil, meslek ve gelir farkı gözetmeden biri biriyle selâmlaşp, hatır sormak:

Sosyal yaşam tarzı ve farkı ne olursa olsun, tüm Erenköylüleri, her gördükleri yerde biri biriyle selâmlaşp, hatır sormalıydı. Dalgınlıkla geçip gitseniz, karşıdan gelenin nâzikçe selâmı sizi mahcup ederdi.

Bir gün, asker arkadaşım Erenköy'e beni ziyarete gelmişti. Epey sohbet ve hasret gidermeden sonra, tren istasyonunda Büfeci Ali Efendiye, çay içmeye doğru yola koyulduk. Çaylarımızı içerken, merakla bana sordu;

-Geldiğimiz yol, bir kilometre yok. Kadın, erkek, çocuk, çocuk saydım, otuz kişiden fazla insanla selâmlaştın. Onların hepsini tanıyor musun, Allah aşkına?

Beni bir gülme almıştı. Bizim çok alıştığımız ve keyif duyduğumuz bu olay, onu neden şaşırtmıştı acaba.! Sonradan hatırlayabildiğim Postacı Suat, elektrikçi İsmail Hakkı, arabacı Tozkoparan Osman, Şimendiferci Kâmil ağabey, Hoş Sokaklı Müeyyet abla, avcı Güzel İhsan, kasap Ali Efendi, Dr. Sabahattin bey, ilk okul arkadaşım Maruf Evren ve mahallemizin Çöpçüsü selâmlaştığım güzel insanlar arasındaydı.

Kural.4- Komşular arası ilgi ve yardımlaşma:

Anneciğimin, oldukça büyük bir börek tepsiyi vardı. Haftanın en az iki günü, bu tepsiye döşediği böreği mangal ateşi üzerinde çevire çevire kızartırdı. Her seferinde böreğin yarısını dilimler, üstü örtülü tabaklarla değişik komşulara gönderirdi. Yıllar sonra Anneme sorduğumda, şu cevabı aldım;

-Oğlum; bazı komşularımızın geçimleri bizden daha az idi. Yakın bahçelerdeki komşularımıza da börek kokusu gider, imrenirler diye yolluyordum.

Mahallemizde bir komşunun başı ağrısına, bir anda herkes biri birine duyurur ve el birliğiyle yardıma koşulurdu. Birkaç gün ortalıkta görünmeyen

bir komşunun evine gidilir, kapısı çalınır, hatırı sorulup bilgi alınır.

Kural.5- Köyü ve Köylüyü elbirliği ile korumak:

Erenköy'de hırsızlık ve benzeri olaylar olamazdı. Herkes biri birini tanır. Köye bir yabancı geldiği zaman, herkesin gözü onun üstünde olurdu. Biraz şüphe çektiği zaman yanına gidilip, nezaketle kimi aradığı sorulur, ilgilenilirdi. Erenköylü bir genç kızın peşine bir yabancının takılıp, onu taciz ederek mahalleye girmesi mümkün olamazdı. Çünkü, onlar yalnızca ailelerinin değil, tüm Erenköylülerin kızları idi. Köyü, köylüyü, yaşlıları, çocukları, özellikle genç kızları korumak, delikanlıların başlıca görevlerinden sayılırdı.

Kural.6- Ağaçlara ve ormanlara sahip olmak:

Atalarımız, cadde ve sokakların tümünü, çınar, at kestanesi, ıhlamur v.b. ağaçlarla donatmışlardı. Erenköy'de ağaçsız cadde ve sokak yoktu. Kayış Dağının tepesinden başlayan çam ormanları evlerimizin bahçelerini de doldurarak, deniz kıyısına kadar devam ediyordu. O zamanlarda çâresi olmayan akciğer (tüberküloz) hastaları, doktor tavsiyesi ile yaz aylarını Erenköy'de bulabildikleri yazlık evlerde geçirerek şifa bulurlardı. Çam havası, bu hastaların tek tedâvîleri idi. Bunun içindir ki; bu mukaddes ağaçlardan bir dal kırmak, lânetlenmek demektir. Atalarımız şöyle öğütler:

-Çam ağacı budanmaz. Çam, kuruyan dalını zamanı gelince kendi atar..

Bizden evvel ve yaşadığımız dönemde, Erenköy'de bir tek orman yangını duymadık,

görmedik. Çünkü, Erenköylünün ağacı çocuğu kadar değerliydi.

Komşulardan birinin çocuğu, yılbaşı gecesi süslemek için elindeki iki çatallı bir çam dalı ile geldiği evine alınmamış ve o geceyi sokakta geçirmeye mecbur bırakılmıştı.

Kural.7- Bahçe ve sokakları temiz tutmak:

Bahçe ve sokakların temizliği, sokak çöpçüleri olduğu halde Erenköylüden sorulurdu. Karşındaki veya yandaki komşu teyze camdan seslenerek, bahçenizi veya sokağınızı temizlemenizi hatırlatabilirdi. Yahut da siz öteki komşuya. Buna îtiraz olunamaz, ancak utanılırdı.

Asfalt yol üzerinde minik bir taş veya dal parçası gören, onları alır ve gereken yere koyar, kendisinden sonra gelene bırakmazdı. En küçük yaştan itibaren biz küçüklere her gün hatırlatılan şeylerin başında, sokağa çöp atmamak ve tükürmemek gelirdi.

Kural.8- Sanata ilgi, sanatçıya saygı:

Erenköy'de yaşamış olan müzisyen, besteci, ressam, şair, mimar, edebiyatçılar saymakla bitmez. Bu değerli insanların çoğu kendi branşlarındaki tarihe imza atmış olanlar, bir çoğu da amatör ruhla bu işleri yapanlardı.

Akşam yemeğinden sonra, havagazı fenerlerinin loş pembe ışığının aydınlatmağa çalıştığı hangi sokaktan yürüseniz, bahçe içindeki her evden, her köşkten bir ud, piyano, gitar, akordeon sesi veya topluca okunan fasıl şarkılarını duyardınız.,

Kış aylarında cumartesi geceleri, semtin genç müzisyenleri, eski istasyondaki Halk Evi'nde

konserler verir, anne babaları ve komşuları o minik salonu hınca hınç doldururlardı. Ayrı bir gurup da tiyatro oynarlardı.

Birkaç komşu bir araya geldiğinde, kendi icra ettikleri musikiyle eğlenirlerdi. Bizim evimizde haftanın birkaç gecesi fasıl olurdu. Annem Müjgân Hanım iyi bir kemânî, piyanist ve çok güzel bir sese sahipti. Benden büyük iki kız, iki erkek dört kardeşim de musikiye âşina idiler. Ben de böylesine dolu bir ailede başka ne olabilirdim. Bir de her gün birlikte olabilmek mutluluğunu yaşadığımız üstatları, Yesâri Asım Arsoy, Zeki Arif Ataergin, Hafız Ali Efendi, Hafız Reşat Beşer, Tanbûri Şuayıp Elkutlu, Rebâbî Sabahattin Volkanları düşünün...

Ben ve benim gibi onların peşi sıra emanetleri alanlar, Erenköy'ün çamları ve cennet bahçelerindeki evleri gibi, hepimiz talan olduk.

SONUÇ:

Size, şimdiki Erenköy'ü ve kurallarını anlatmaya, dilim varmıyor. Onu da bizden sonrakiler anlatsınlar.

Anlatacakları bir şey varsa..!!

Erenköy,27-03-2004
Tanbûri, Özcan Korkut